

גלידה לליון בפרשת השבוע

שנה עשירית

ערוכים בידי נחמה ליבוביץ

יו"ל ע"י מוסד תורה והשכלה למבוגרים ולנער
הסתדרות נשי מזרחי באמריקה

כ"ג כ"ב-כ"ד

כי תצא (תשי"א)

א. שאלה כללית

השוה לפסוקנו את הנאמר בענין נדרים בפרשת מטות (במדבר ל'). לדעת חז"ל מדובר שם בשב' ואל תעשה, כגון שלאסור אדם על נפשו לאכול או להנות מדבר המותר לו וכאן מדובר בדבר מצוה ובקוץ ועשה וכגון לתת צדקה לעני. הבא ראיה לכך מלשון הכתוב שם ומלשון הכתוב פה!

ב. כ"ג וכי תחדל לנדור לא יהיה בך חטא. המלבים מקשה: מה שאמר "וכי תחדל לנדור לא יהיה בך חטא", איך יעלה על הדעת שיהיה בו חטא? והמלבים מישב את קושיתו זו בהביאו את דברי הרמב"ן כ"ג ד"ה וכי תחדל, הסבר, כיצד מישבין דברי הרמב"ן האלה את הקושיה?

ג. כ"ג וכי תחדל לנדור לא יהיה בך חטא נדרים ע"ז ע"ב: ... דתני רב דימי אחוה דרב ספרא: כל הנודר - אע"פ שהוא מקיימו נקרא חוטא. אמר רב זביד: מאי קרא? (=מאיזה פסוק למדו לומר כן?) "וכי תחדל לנדור לא יהיה בך חטא" - הא לא חדלת - איכא חטא, נדרים כ"ב ע"א: ר' נתן אומר: הנודר - כאלו בנה במה. והמקיימו - כאלו מקריב עליו קרבן. רש"י: כאלו בנה במה - לעבודה זרה. ... כאלו מקריב עליו - מתחייב עליו מיתה. הר"ן: כאלו בנה במה - בשעת אסור במות. והמקיימו - כלומר שאינו נשאל עליו (=אינו פונה להכחיש שיתירו לו נדרו) כאלו הקריב על אותה במה קרבן והייב מסום שחוטא חוץ.

1. התוכל למצוא טעם לדבר, למה התנגדו חז"ל כל כך לנודרי נדרים, גם אם מקיימם אותם?
2xx. מה ההבדל בין תשי"א לר"ן בפרוש מאמר ר' נתן?
הסבר סברתו של כל אחד מהם!

ד. בענין הנדרים כותב מהטמה גנדי בספרו נפתולי עם האמת ע' 189: ביתר בהירות נתחווה לי חשיבותם של נדרים. נתחווה לי, כי הנדר אינו נועל את הדלת לפני חרות אמתית, אלא פותח אותה, עד כה לא הצלחתי במעשי משום שרצוני היה חלש, משום שלא האמנתי בעצמי ולא האמנתי בחסד הבורא ולפיכך היתה נפשי מיטלטלת על גלי הספק. נתחווה לי, כי אדם שמסרב ליטול נדר על עצמו מביא את עצמו לידי נסיון, והמטיל על עצמו אזיקי נדר כמוהו כעובר מחיי פריצות לחיי נישואין של מונג'אמיה אמתית. "אני מאמין במאמץ, ואיני רוצה לכפות עצמי בנדרים" זו דרך המחשבה של רפה אונזים, ויש בה שמץ של תשוקה אל אותו דבר שיש להטנע הימנו... אם אני אומר די במאמץ בלבד (כלומר: בלי לקשור עצמי ע"י נדר), משמע שלא נתחווה לי ההכרח בפעולה המכרעת. "ומה אם תחול תמורה בהשקפותי, האין אוכל וקשרתי עצמי בנדר?" ספק כזה יש והוא משמש מעצור. אך גם ספק זה משמש עדות, כי חסרנים אנו את ההכרח הצלולה שדבר פלוני מן ההכרח שנותר עליו.

1. השווה את דבריו אלה להשקפת חז"ל (בשאלה ג) (וע' טוב בדברי הרמב"ן שהובאו בשאלה ב) והסבר מה ההבדל ביניהם בהערכת חשיבות הנדר. עיין גליון ויחי תשי"א, שאלה ג (המלבים) ושאלה ד (בראשית רבה).
2xx. מי משניהם (חז"ל וגנדי) מעריך יותר את כחן ויכולתו של האדם?